Leto XIX. Klagenfurt (Celovec), dne 19. aprila 1939 Št. 16.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—

Slovenci smo!

„Materni jezik ni nikakor nujno istoveten z narodno pripadnostjo. Lahko ima kdo drug materni jezik, pa se izjavi za člana nemške narodne družine“. Tako beremo v razpravah nemških listov o predstoječem ljudskem štetju in njegovih vprašalnih točkah.

Iz navodila razbiramo najprej eno: Vsak narod ima svoje dostojanstvo in vsaka narodna zvestoba je vrlina. Narodna pripadnost ni nikomur vržena takorekoč v naročje, marveč treba si jo je priboriti in pridobiti, često celo z velikimi žrtvami priboriti. Zato pa je zavest, da sem član tega enega naroda, zvezana s ponosom, s pravim in iskrenim narodnim ponosom.

Ni vsakdo, ki mu je materni jezik slovenski, nujno in dosledno pripadnik ali član slovenske narodne družine. Tudi ni vsakdo, ki je kot otrok govoril nemško, na vsak način Nemec.

Zločinci, ubijalci, roparji, nemoralneži so izvržek svojega naroda. Narod se propalic upravičeno sramuje, jih ne šteje v svoje vrste in jim tudi odreka vsaktero narodno zavest.

Izvržek naroda so nadalje vsi, ki svojo narodno družino in svojo lastno govorico sramotijo, svojemu narodu, iz katerega so izšli, škodujejo in ga za vsako ceno prodajajo.

Izvržek naroda so končno oni, ki se svojega naroda sramujejo, ker se jim zdi drug narod manj preprost, bolj bogat in bolj slaven in bi se zato iz koristo-ljubja in iz želje po materijelnem dobičku radi čimprej izognili svojemu narodu.

Materna govorica še nikakor ni istovetna z narodno pripadnostjo. Narodna družina ima svoje dostojanstvo, narodna zvestoba je velika osebna vrlina. Narodno dostojanstvo in osebna vrlina pa se družita samo s poštenjem, značajnostjo in pravičnostjo.

Ni pa nujno nepošten, neznačajen ali krivičen, kdor se je naprimer v svoji detinski dobi s svojo materjo razgovarjal slovensko, pa kot mož ali žena ne čuti več povezanosti s slovensko narodno družino. Usoda ga je kot mladostnika morda vodila v nemški svet, slovenski materni jezik je vsled okolice zamenjal za nemški občevalni jezik, lepota nemške kulture se mu je več ali manj razodela, sledil je drznemu poletu nemškega duha v tehniki in gospodarstvu. Iztrgan je bil iz maternega naroda, rahle preostale vezi z njim so se vedno bolj trgale in končno odtrgale. Postal je Nemec po govorici in mišljenju. Le-ta bo svoje osebno poštenje in svoje značajnost lahko dobro družil z dostojanstvom nemške narodne družine in z vrlino nemškega človeka.

Posebni slučaji so možni na jezikovni narodni meji. Morda je kdo kot dete z materjo čebljal slovensko, kot mladostnik v šoli in v občevanju z vrstniki zamenjaval nemško in slovensko govorico ter dorastel v pravi dvojezičnosti ali je celo svoj materni jezik pozabil. Nemška je njegova duševnost, tuj mu je svet slovenske narodne kulture. Njegova izobrazba je nemška, njegov socialni stalež ga učlenjuje v nemško narodno družino. Neskladnost maternega jezika z narodno pripadnostjo na narodnih jezikovnih mejah nikakor ni preredka in je po svojih okoliščinah tudi povsem naravna.

Kdor pa je otrok s stariši, brati in sestricami govoril slovensko, kdor se tudi kot dorastel v družini meni slovensko s svojci, kdor se poslužuje slovenske govorice v življenju domačije in soseščine, kdor moli slovenske molitve in poje običajno slovenske pesmi, kdor se čuti povezanega v slovensko zgodovino sem od ustoličevanja slovenskih vojvod na gosposvetskem polju pa do turških bojev in kmečkih puntov ter do Slomška, Janežiča in Einspielerja, ta je Slovenec.

Nazorno bi lahko dejali tako:

Ti še zveni v ušesih stara bojna pesem kmečkih puntov: Le vkup, le vkup uboga gmajna?

Te še zgrabi visoka pesem domovinske ljubezni Serajnikovega Mirka in Miklove Zale?

Te še dojame večno lepa pesem naše doline: Nmav čriez jizaro, nmav čriez gmajnico, kjer je moj dragi dom z mojo zibalo?

Še moliš svojo vsakodnevno prošnjo: Oče naš, kateri si v nebesih?

Če ja — potem si Slovenec! Ako si pošten, značajen in pravičen, boš tedaj svojo in svojih narodno pripadnost tudi vsikdar in vsepovsod s ponosom priznaval!

Kancler Adolf Hitler — petdesetletnik.

Dne 20. aprila je vodja in kancler Velike Nemčije praznoval svoj 50. rojstni dan. Oči vse države in vsega nemškega naroda so uprte vanj, ki nosi breme najsilnejše odgovornosti za svoje ljudstvo. Še ostali svet se ozira nanj, ki odloča o bližnji bodočnosti celega kontinenta.

Skozi tisočletje nemške zgodovine se prede kot rdeča nitka vsenemška zamisel v eni državi in pod enim vodjem združenega nemškega naroda. Prvič jo na svoj način uresniči Karol Veliki v dobi nemške mladosti kot kronani cesar rimskega cesarstva nemške nacije. Iz trenja malih nemških državic v poznejših stoletjih se dvigne Prusija pod Friderikom Velikim in prva zave svojega vsenemškega poslanstva. Pod železnim kanclerjem Bismarckom ter pruskim kraljem kot cesarjem združene Nemčije gre nemški narod v svojo moško dobo. Komaj pol stoletja pozneje se vsenemška zamisel, nedotaknjena v svojem bistvu, le prikrojena prilikam moderne dobe, pod kanclerjem Adolfom Hitlerjem razbohoti v doslej nezaslutenem obsegu.

Po svetovni vojni in njenih posledicah notranje razrvano in v dva smrtno si sovražna politična tabora razdvojeno nemško ljudstvo, grozeča gospodarska in socialna katastrofa, povsem zmedeno politično ozračje — to je porodna ura narodnega socializma Adolfa Hitlerja. Medtem ko drugi narodi postavljajo kamnite spomenike nepoznanemu junaku svetovne vojne, se nemški nepoznani junak pojavi v življenju in terja pravico naroda in domovine.

Tisočletni vsenemški sen — ena država, en narod, en vodja — je z Adolfom Hitlerjem dokončno uresničena. Kot noben vladar prošle in sedanje dobe je sedanji nemški kancler obdan s častmi in pravicami. On je vodja naroda, stranke in države, vrhovni poveljnik vse nemške vojske. Še nikdar v zgodovini Evrope se ni družila tolika moč in tolika odgovornost v roki enega samega državnika!

V teh dneh smo priče veličastnega prizora svetovne pozornice. Pred dvajsetletjem nepoznani nemški frontni vojak, danes zedinitelj nemškega plemena in stvaritelj tisočletnega vsenemškega stremljenja, kancler Adolf Hitler ima danes v rokah bodočo usodo vse Evrope. Da bi to odgovornosti polno nalogo mojstril v blagor nemške domovine, njen procvit in njen razmah, in v blagor evropske družine narodov, je naša velika želja k njegovemu rojstnemu dnevu!

Petdesetletnico rojstva kanclerja Hitlerja je posebno slovesno proslavilo mesto Berlin. Na predvečer je govoril propagandni minister Goebbels, nakar so sledile čestitke stranke, vlade, raznih podorganizacij in skupin. Zastopstva Madžarske in Bolgarije so izrazila posebne čestitke. Kanclerju so se poklonili tudi zastopniki vseh nemških manjšin. Mesto Gdansk pa mu je izročilo diplomo častnega meščanstva. V šolah ni bilo pouka, tudi uradi so bili na kanclerjev rojstni dan zaprti.

Slovaška je za rojstni dan kanclerja Hitlerja odredila šolske in vojaške proslave.

Mladi gratulanti pri kanclerju.

Rooseveltova spomenica.

Ameriški predsednik Roosevelt je naslovil na kanclerja Hitlerja in Mussolinija spomenico. V njej pravi med drugim, da imajo vodje narodov v rokah možnost, da svoja ljudstva rešijo pred grozečo nesrečo. Na to predsednik dostavlja, da je treba računiti z nedavnimi dogodki, ko so trije narodi v Evropi in eden v Afriki izgubili svojo neodvisnost, na daljnem vzhodu pa je neka država zasedla precejšnje ozemlje. Roosevelt stavlja za pomirjenje sledeči predlog: Ker so Zedinjene države na skrajnem zahodu in niso neposredno prizadete po evropskih sporih, se nadejam Vaše pripravljenosti, da mi kot predsedniku daleč od Evrope se nahajajočega naroda dovolite kot prijateljskemu posredniku izjavo o bodoči Vaši politiki. Ali hočete zagotoviti, da sledečih neodvisnih narodov ne boste napadli:

Finska, Estonska, Letonska, Litavija, Svedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Belgija, Britanija, Irska, Francija, Portugalska, Španija, Švica, Lichtenstein, Luksemburška, Poljska, Ogrska, Rumunija, Jugoslavija, Ruska, Bolgarija, Grška, Turška, Irak, Arabija, Sirija, Palestina, Egipt in Iran. To zagotovilo mora veljati vsaj za 10 ali za 25 let. S sodelovanjem Zedinjenih držav pa naj bi se države bavile z vprašanjem razorožitve in zopetne omogočitve svetovne trgovine. — Spomenica zaključuje, da bo zgodovina terjala od državnikov odgovor za življenje in srečo vseh, tudi najubožnejših.

Po zadnjih vesteh bo na Rooseveltovo spomenico **odgovoril kancler Hitler povodom zasedanja državnega zbora dne 28. aprila.**

Chamberlain o Balkanu.

V londonski poslanski zbornici je minuli četrtek govoril predsednik angleške vlade Chamberlain. Uvodno se je bavil z dogodki v Albaniji ter navajal, da si poročila albanske in italijanske vlade nasprotujejo. Nato je prešel na prilike na Balkanu vobče ter izjavil tole:

„Angleška vlada pripisuje poseben pomen ohranitvi miru in sedanjega položaja na Sredozemskem morju in na Balkanskem polotoku. Anglija ne želi, da bi kdo motil ta mir s silo ali grožnjo. Če bi prišlo do kakega koraka, ki bi očitno ogrožal neodvisnost Grčije ali Rumunije, ali če bi ti dve državi morali za svojo obrambo seči po orožju, bo **Anglija smatrala za svojo dolžnost, da rumunski in grški vladi priskoči na pomoč z vsemi svojimi silami.**“

„Völkischer Beobachter“ je pripomnil ko govoru med drugim: „Kar angleška vlade trenutno dela, je imperialijem najhujše vrste, četudi ga izvaja s popolnoma neprimernimi sredstvi. Dokaz: Britanski otoki ne štejejo celih 50 milijonov prebivalcev, pa si svojijo vlogo moraličnih in političnih razsojevalcev v petih kontinentih . . . **Toda mi in naši italijanski prijatelji smo do grla siti, da bi še razpravljali o krčevitih naporih in prikaznih Britanije, ki ustvarjajo v Evropi nepotrebna nasprotja, zavirajo naravni razvoj in spravljajo male narode, ne Angležev, tako daleč, da gre položaj preko njih.**

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Priključitev Albanije.

Italija je po zasedbi Albanije dala pobudo, naj se sestane ustavodajni zbor, kar se je takoj nato izvršilo. Novi albanski zbor je ponudil italijanski vladi, da priključi Albanijo ter ponudil albansko krono italijanskemu vladarju.

Na seji 13. t. m. je zboroval nato veliki fašistovski svet ter proučil albanske ponudbe in jih po kratki seji soglasno sprejel. Po seji je glavni tajnik fašistovske stranke Starace z balkona Beneške palače razglasil sklep o priključitvi Albanije k Italiji in zagotovila, da bo Italija s svojim orožjem varovala albanskemu narodu red, zajamčila napredek in branila njegove meje. Za tem je kratko spregovoril Mussolini, ki je dejal, da so zadnji dogodki sad italijanske volje, vere in moči. Italija bo do prijateljev prijateljsko razpoložena, do sovražnikov pa bo zavzela sovražno stališče.

V nedeljo je prispela v Rim albanska deputacija in italijanskemu kralju formalno ponudila albansko krono. Hkrati je albanska vlada izstopila iz Zveze narodov.

Anglija in Rusija.

Listi poročajo o angleškem predlogu Rusiji, po katerem je Anglija ponudila sovjetom vojaški in zrakoplovni pakt, ki bi se razširil tudi na Francijo. Odgovor sovjetske vlade še ni znan.

Komunizem grozi.

Po poročilih nemških listov se komunizem pripravlja na svoj veliki udar. Sodelavec znanega Dimitrova Manuilski, je na nekem instruktivnem zborovanju poudarjal, da morajo biti sovjeti v stalni mobilizaciji, da bodo igrali pri uničenju kapitalističnih držav odločilno vlogo. Izrabiti morajo obstoječa nasprotja, da pospešijo uresničenje svetovne revolucije.

Slovaška in narodne manjšine.

Slovaški propagandni minister Mach je minulo soboto podal nekatere izjave o bodoči ureditvi političnih prilik v državi. Uvodno je povedal, da se bo Hlinkova stranka preosnovala kot edina dovoljena državna stranka. Posvečala bo pozornost upravnim vprašanjem občin in okrajev, pripravljala bo volitve v parlament in nadzirala javno življenje. Hlinkova garda bo upravljala kulturno življenje. Glede narodnih manjšin je minister menil, da se uključijo v Hlinkovo stranko. Vojaška služba bo obvezna tudi za Nemce in Madžare.

„Der Grenzbote", glasilo Nemcev Slovaški, je proti združitvi Nemcev v državno stranko protestiralo, ker da je nemški manjšini obljubljena popolnoma samouprava, ter dostavlja: „Če je minister mnenja, da bo s to združitvijo zajamčen red in mir, potem mu odgovarjamo, da je nekaljeno sožitje in sodelovanje zajamčeno le tako, da imata nemška in madžarska manjšina svoji lastni samostojni organizaciji.

Iz naše države

Ogromno znanstveno delo je izvršila nemška doodprava na južni tečaj. Izmerila je s pomočjo letal ozemlje 600.000 kv. km ter proučila njegovo rastlinstvo in živalstvo. Ozemlje bo v kratkem ponazorjeno po doslej nepoznanih zemljevidih.

V starem rajhu je bilo v marcu t. l. skupno zaposlenih 20,610.000 delavcev. Rezerve brezposelnih so že danes izčrpane in je pomanjkanje delavstva, posebno strokovnega, vedno bolj občutljivo.

63 novih mladinskih zavetišč je otvoril drž. mladinski vodja Baldur v. Schirach. Največje zavetišče se nahaja pri mestu Gdansk.

Na visokih šolah in univerzah je bil uveden nov šolski red. Leto se bo začenjalo s 1. aprilom in končalo z 31. marcem. Študijska doba se skrajša, semestri pa podaljšajo.

Odrejeno je znižanje obrestne mere. Hipotečna posojila se bodo obrestovala po 4½ do 5%, znižanje pa se uredi po dogovoru med upniki in dolžniki.

Vesti iz Jugoslavije

Precejšnjo pozornost je vzbudila izjava bolgarskega vladnega lista, da ima Bolgarija dve prijateljici: **bratsko Jugoslavijo in Turčijo.** Na tej osnovi sloni bolgarska politika.

V srbskem Kraljevu je začela delovati **državna tvornica letal.** To je velika pridobitev za Jugoslavijo, če pomislimo, da stane en sam bombnik 4 milijone dinarjev ali v naši valuti nad 300.000 mark.

Minuli dni sta se predsednik vlade **Cvetkovič** in vodja Hrvatov **Maček** v drugič sešla in imela važne pogovore o praktični ureditvi perečih zadev.

V Ljubljani je slavil 70 letnico rojstva največji slovenski slikar Rihard Jakopič.

V Kranju so odkrili staro ilirsko grobišče, staro več ko 2600 let. V Mariboru pa razkrivajo grobišče, katerega starost cenijo na 5000 let.

Po vsej Sloveniji je bilo v letu 1937 6014 stanovskih, družabnih, gospodarskih in političnih organizacij, kar priča o slovenski dovzetnosti za organizirano življenje. Iz druge statistike iznaja, da prodajo slovenska kino-podjetja desetkrat več vstopnic kot slovenska gledišča. Sicer pa je to splošen evropski pojav.

Prvi vigredni velesejem je bil otvorjen minuli teden v Beogradu, nakar sledi Zagreb in potem Ljubljana.

Teden v besedi.

Papež Pij XI. je ob praznikih govoril o potrebi miru, katerega podlaga je pravičnost. „Dokler ne bodo narodi drug drugemu zaupali, miru ne bo".

Holandska je minuli teden utrjevala svoje meje, a dobila potem zagotovilo, da ji ne preti nobena nevarnost.

Maršal Göring se je vrnil iz Tripolisa preko Italije v Berlin.

Minister Goebbels se je vrnil s svojega potovanja po jugovzhodni Evropi in Egiptu v domovino.

Rumunski zunanji minister Gafencu poseti te dni Berlin, nakar se poda v ostale evropske prestolice.

Madžarska državnika Teleki in Csaky bosta te dni v Rimu na uradnem obisku. Iz Rima potujeta menda v Berlin. Potovanju se pripisuje velika važnost.

Francoski listi poročajo, da so se za Veliko noč izkrcali novi oddelki italijanske vojske v Španiji. Po mnenju nekaterih bodo sodelovali pri veliki vojaški paradi v Madridu, dočim drugi trdijo, da gre za ojačenje španske posadke pri Gibraltarju.

Angleška kraljevska dvojica odpotuje 6. maja v Zedinjene države in Kanado.

„Vseameriški dan" so praznovali v Severni in Južni Ameriki. Govorila sta tudi prezident Roosevelt in zunanji minister Hull.

V Bolgariji so razpustili fašistično organizacijo, ker je po vladnem mnenju postala nevarna državi.

Italija ima sedaj pod orožjem 1 milijon 400.000 vojakov.

Rumunija, od katere je nek madžarski list terjal Sedmograško, se je angleškega jamstva prav razveselila.

Litva bo sklenila z našo državo gospodarsko pogodbo, po kateri bo odstopila Nemčiji vse odvišne poljedelske pridelke.

Kitajci se nahajajo v živahni ofenzivi proti japonskim četam. Ostri boji se vršijo posebno v pokrajini Šansi.

Arabske države naj bi se po angleški zasnovi zvezale v skupno obrambno zvezo. Arabci pa terjajo kot uvod v razgovore o zvezi rešitev palestinskega vprašanja. Govori se, da je Anglija pripravljena zagotoviti popolno neodvisnost Palestine postopno v dobi 10 let.

Poljski novinarji so izrazili predsedniku države svoj sklep, da bodo z ozirom na sedanji mednarodni položaj opustili vsako notranje-politično nesoglasje.

Bolgarija naj bi po angleškem posredovanju dobila od Rumunije od Bolgarov poseljeno Dobrudžo.

V španski vojni je padlo skupno 1 milijon 200.000 mož. Od tega je bilo 450.000 vojakov in 750.000 civilistov. Nacionalisti so izgubili od teh 130.000 vojakokov. Žrtve republikancev so bile večje, ker so čete generala Franca razpolagale z boljšo artilejrijo in boljšim letalstvom.

O davčnih bonih
(Steuergutscheine).

Gospodarski minister Funk je v svojem govoru, katerega glavne misli smo priobčili v predzadnji številki, naglasil, da gre Nemčija tudi v gospodarskem pogledu povsem novo pot in da bodo prejkoslej stale države pred odločitvijo, ali se priključijo novemu načinu narodnega gospodarjenja, kakršnega uvajata Nemčija in Italija, ali pa bodo životarile z brezposelniki in dolgovi naprej.

Med značilne posebnosti novega državnega gospodarstva bi prištevali novi denar in še s 1. majem uvedene davčne bone.

Nemška marka je krita z delom in ne več z zlatom. Denar je postal nekako posredovalno sredstvo, ki naj omogoča čim najširšo zaposlitev delazmožnih v državi. Državna banka dovoljuje podjetnikom trimesečna posojila v markah, za kar ji jamčijo s polno zaposlitvijo s svojih podjetjih. Država nastopa še sama kot prvi in največji podjetnik predvsem v prometnem gospodarstvu, gradnji cest, izboljšavanju zemlje, poseljevanju, stavbarstvu i. dr. V bivšem gospodarskem načinu, kakršen je v veljavi v ostali Evropi, se nahaja denar nekako v osrčju gospodarskega procesa. Po njegovi vrednosti v domači in še bolj v drugih državah se ravnajo cene, plače in zaslužek. Novi denar, kakor je to naprimer naša marka, nima v gospodarskem procesu več tiste vplivne veljave in je samo še posredovalno sredstvo v pravem pomenu besede.

Že smo omenili, da se naša država neposredno uveljavlja v gospodarstvu kot največji delodajalec. Država naročuje pri zasebnih podjetjih za svoja javna dela, za potrebe štiriletnega gospodarskega načrta, za obrambne zadeve. S 1. majem bo te dobave država plačevala v treh petinah z gotovino, dve petini dolžne svote pa bo krila s takozvanimi davčnimi boni. Postopalo se bo po sledečem primeru:

Zasebnemu dobavitelju dolguje država naprimer 100.000 mark. Na račun svojega dolga mu bo država izpla-

Podlistek

Vajansky — Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(13. nadaljevanje.)

„Z njim še nisem govoril, on se je pogodil s svakom. Jablonsky je hvalil njegove načrte. Ali ne smem zaupati ni Jablonskemu?"

Cerovska je skomignila z rameni. „Prekleti Bauer!" je pomislila, „tudi v saka je že omrežil! Adelo je ujel že davno! Ubogi Dušan! Težko mi je gledati njegovo lice, goreče v vdanem čuvstvu. Kako onemi v njeni prisotnosti! Lesk jo je omamil. Ako pa bi v istini na ta način mogli rešiti Podolje?" Ta poslednja misel jo je razveselila.

Herman je vstopil v sobo z veselim obrazom. V rokah je imel pismo.

„Gospod Podolsky: evo očetovega pisma," je pričel, ko je bil Cerovski nalahno poljubil roko. „Oprostite, tetka, da sem kar tako vdrl v vašo sobo. Jutri lahko podpišemo kontrakt."

Podolsky se je medlo ozrl na Hermana.

„In vendar laže!" je pomislila Ana Cerovska, ko sta oba moška odšla. Vzela je molitveno knjižico, nataknila si očala in pričela moliti.

V sosednji izbi je bilo šumno. Ela je z Adelo igrala četveroročno v stranski sobi, gospodje so govorili o opravkih. Dušan je stal pri klavirju in obračal notne liste.

„Zapojte vi svojo," mu je rekla Ela, „ne bom pogrešila kot oni dan."

Dušanu ni bilo do petja.

„Zapojte," je rekla Adela in se ozrla nanj s svojim tihim, dolgim pogledom.

Dušan se ni mogel upirati. „Oj, devojčica, zaročena ti," se je neslo preko izbe. Vrelo čuvstvo je zvenelo iz petja Dušanovega.

„Krasna pesem to, čeprav čudna," je rekla Adela, ko so odzveneli poslednji zvoki piana. „Gotovo jo znate iz študentovskih dob."

„Znam jo dolgo. Nisem pevec; dobro, da gospodična Ela popravi, kar pogrešim jaz."

„Dobro pojete, gospod sosed. Zakaj tako skromno skrivate svoje sposobnosti? Morda znate še kaj podobnega?"

Dušan je sam sedel k pianu in pričel:

„Na nebu luna se leskeče,
čez polje dirja v bodrem skoku
mlad fant na vrancu, ki rezgeče,
ko zbada ga z ostrogo v boku.
Če rad bi živel, dečko, stoj,
izda te mesečine soj!

V temi drevesa so ob cesti.
Oj, sle najslajše plapolanje,
kak goni jezdeca k nevesti
koralnih ust poljubovanje!
Stoj, hrepenenja prosti sin,
sovrag preži nate iz tmin!

Ta bledi mesec trepetaje
skoz okno z zlim očesom gleda:
tam dolgo čaka že jokaje
junaka deva mlada, bleda. —
Ne toži, dekle — v polju tam
brez jezdeca konj blodi sam!"

Tiho, a strastno je zvenel Dušanov spev, Adela ni povsem razumela besed, toda čutila je, da je to zelo otožna pesem. Mrko je zvenela njena melodija, na koncu celo strašno. Dušan je prebiral akorde.

„In kaj je bilo z jezdecem?" je vprašala Dušana, otvorivši svoje lepe oči. Celo roko mu je položila na ramo; Dušan je neha! igrati. Mladenkin dotikljaj roke mu je pretresel živce.

„To je skrivnost pesnikova — več nam ni povedal."

Ah! za drevesom, v senci, je bil skrit sovrag!" je razburjeno govorila Adela. „Kakor da sem čula zavraten strel — luna je osvetlila umirajočega jezdeca."

„Umno dopolnjujete nejasno besedilo," je tiho rekel Dušan, „vaša fantazija je sveža."

„To ni fantazija, to sem čula v vašem petju, v vašem glasu."

Dušan je iznova pričel tiho igrati, toliko da so se njegovi prsti dotikali tipk.

„Ne čujete ničesar v moji igri?" je dejal s pridušenim glasom.

Tiho so se vili toni iz piana, sladko so brnele strune. V izbi se je bilo že stemnilo, le iz sosednje sobe je prodiral slaboten svetljkin svit.

„To pa je fantazija," je rekla Adela.

Dušan je močno udaril po tipkah. Piano je zagrmel v mogočnih akordih. Hipoma je prestal in njegove roke so omahnile v naročje.

„Zakaj ne igrate?" je vprašalo dekle.

„Treba igrati?"

„Tako dobro je poslušati godbo v somraku — oko odpočiva, barve in predmeti ne odvračajo naših misli, vso svojo pozornost osredotočimo na zvoke, nič nas ne moti."

„Težko je igrati v temi! V meni je tema, gospodična, tema. Za menoj tema, pred menoj tema, kakor v pravljici."

(Dalje sledi.)

čala 60.000 mark v gotovini, za ostalih 40.000 mark dolga bo sprejel davčne bone. Za 20.000 mark bo dobil bone št. 1, za ostalih 20.000 mark pa bone št. 2. Bone št. 1 bo država sprejemala za plačilo davkov po sedmih mesecih od dneva, ko so bili izdani. Bone št. 2 bo podjetnik lahko vplačal na račun davkov po 37 mesecih.

Že smo naglasili pomen države kot gospodarskega faktorja. V tem je tudi gospodarska upravičenost za uvedbo novih bonov, ker si bo država z njimi samo vzela to, kar ji po vsej pravici gre. V očeh ljudstva pa bo marka z novo gospodarsko uvedbo nedvomno na veljavi in vrednosti samo pridobila.

Širom naše zemlje

Gospod Hani potuje in Kramlja

(2. nadaljevanje.)

O ti slavni naš Celovec! Kako si se že spremenil! Naš oče nam je pravil, kako so okoliški kmetje vozili vsak četrtek svoje žito na nekdanji seneni trg (Heuplatz) ter ga prodajali. Ko je iz bližnjega 91 m visokega, leto 230 let starega stolpa farne cerkve zvon naznanil opoldnevnico, so vsi sneli klobuke in glasno ter skupno molili slovenski „Angel Gospodov". Po končani prodaji so se radi zbirali v Šibertovi kavarni ter se seve v svojem domačem jeziku pogovarjali o svojih gospodarskih potrebah. Zato so Celovčani dejali, da je vsak četrtek v Šibertovi kavarni „der windische Londtog". Ko so imeli Slovenci vsako leto v veliki „maselgortnovi" dvorani občni zbor svoje osrednje organizacije, so se ga udeleževali tudi najvišji gospodje deželne vlade in visoki častniki mestne garnizije. Rožani, posebno Borovčiči, so radi prikorakali na zbor v vojaškem četverostopu in prepevljali stare narodne pesmi.

Pa naprej v Gospo sveto. Pred Gospo sveto je ob cesti vas Ratzendorf. Nekoč so jo imenovali Sovenja ves. Solium je rimska beseda za stol ali prestol in s to besedo so stari Rimljani označili gosposvetsko polje. Rimljani so novo priborjenim deželam, mestom in vasem radi puščali prejšnja stara imena in so jih le malo zakusali po svojem. Tako so našli za naselbino pred gospo sveto naziv, katerega so pripravili po svoje v solium. Slovenci so staro ime prevzeli in iz prvotne besede solium je nastala Sovenja ves. Pred sto leti je bil v tej vasi gostilničar-Slovenec, s katerim je bil tedanji spiritual celovškega bogoslovja, naš slavni Slomšek dober prijatelj. Ko je Slomšek kot lavantinski škof odhajal leta 1859 iz Št. Andraža v Maribor, je jemal tudi slovo od Celovca, Gospe svete in še od svojega prijatelja v Sovenji vesi. Moj oče je bil v tistem času čevljarski vajenec pri mojstru Gosarju (sedaj Gasser). V Gospej sveti je obstojala čevljarska ceha ali zadruga, ki je izdajala mojstrom vse dežele dovoljenje za izdelovanje čevljev. Ob prihodu škofa Slomška je oče pomagal v gosposvetski cerkvi zvoniti z velikim zvonom, nato pa so ga poslali peš s torbo na rami v Celovec po kruh. V Sovenji vesi najde pred gostilno kočijo škofa Slomška. Poln muh v svojih 17 letih skoči zadaj na prostorček, ki je bil namenjen za prtljago, in se ves srečen pripelje s škofovo kočijo v Celovec.

Pa še eno o Slomšku, katero je večkrat pravil tudi slavni Andrej Einspieler. Slomšek je slovel po svojem pobožnem in počasnem maševanju. Kot spiritual je opravljal sveto daritev v cerkvi pri elizabetinkah. Elizabetinski samostan je ustanovila nadvojvodinja Marijana, bila njegova prednica ter je zidala tudi škofijško palačo. Samostanske prednice za njo so bile navadno aristokratinje. Počasno maševanje spirituala Slomška tedanji prednici nikakor ni bilo povšeči in večkrat je dobil kako trdo pod nos. Ko je leta 1859 jemal kot škof slovo tudi od nun, je dejal prednici z rahlim nasmehom: Glejte, milostljiva prednica, po svojem počasnem maševanju sem postal celo škof!

Ribja košta. — Mama je odpirala škatljico sardin in pravila Anici: „Vidiš, velike ribe žro take majhne ribice." Anica: „Kako pa velike ribe škatljico odprejo?"

Ludmannsdorf — Bilčovs. S prvim aprilom t. l. sta bili naši občini Bilčovs in Gornja vesca združeni v eno občino, katera se bo zamaprej imenovala občina Bilčovs. Županstvo nove občine je bilo poverjeno Francu Špicerju, dosedanjemu županu v Gornji vesci, kjer je stal na čelu občine že dobrih 18 let. Naj nam dovoli, da mu ob tej priliki izrazimo tudi iz bilčovskih vrst naše čestitke in pozdrave. — Vigred imamo zelo lepo, samo škoda da trpi radi suhega vremena rast na travnikih in njivah. Da bi nam poslal Bog blagodejnega dežja, bi bili izgledi na dobro letino prav razveseljivi. — Tudi bela žena se pogosto oglaša pri naših družinah in kosi staro in mlado. Krajgarjevim na Potoku je ugrabila skrbnega očeta. Rajni je bil svoj čas občinski odbornik in predsednik šolskega sveta v Bilčovsu ter do svoje smrti član posojilčnega odbora. Ohranimo korenitemu možu in idealnemu narodnemu delavcu trajen spomin! — Mernikova družina v Kajzazah pa žaluje za svojim 14 letni sinom, ki smo ga položili v prerani grob. Bil je priden fant in vnet reševalec ugank „Mladega Korotana". — Robinčeva družina v Bilnjovcu pa je izgubila svojo ljubljeno mater. Komaj 44 letna je podlegla želodčni bolezni. — Lukijevi družini v Želučah pa je ugrabila smrt njenega enoletnega sinčka-ljubijenca. Naj bo vsem domača zemlja lahka! Sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Kako se bo štelo 17. maja? V vse hiše bodo števni komisarji prinesli po tri vprašalne listine, katere bo gospodar oz. polnoletni izpolnil. Vsi podatki, ki jih bo navajal po svoji najboljši vesti in vednosti, so zaupni in morajo o njih števni komisarji strogo molčati. Da bo zbiranje vprašalnih listin olajšano, bo 19. maja v večini občin in dežela delopust, da bodo uradniki, učitelji in ostali, ki so določeni za števne komisarje, lahko pobrali vse listine. Števnikomisarji bodo imeli nalog, da listine pregledajo in opozarjajo na posamezne še neizpolnjene točke, nakar jih oddajo občini, katera jih odpremi na dež. statistični urad. Vsak gospodar in obratovodja je dolžan, da na vsa vprašanja, ki jih bodo listine vsebovale, točno in zanesljivo odgovori. — Organizacija štetja bo izvedena tako, da bo za vsakih 30 hiš določen po en števni komisar. Njegova naloga bo, da bodo listine pravočasno razdeljene in nato spet pobrane. Za komisarja sme župan imenovati vsakega državljana pri tem niso izvzeti mladoletniki (dijaki i. dr.).

Haimburg-Vovbre. Na velikonočni pondeljek je v vovbrski občini nenadno izbruhnil požar v hišici najemnika Franca Hribernika. Rešili so par glav živine; žito, mobilije, obleka in krma pa so postale žrtev požrešnega plamena. Istotako v hišici stanujoči delavec Strauss je zadobil pri gašenju znatne poškodbe, a je svoje boro imetje zamogel rešiti. Ogenj je nastal po iskrah, ki so letele iz dimnika in vnele slamnato streho.

Drobiž: 150 motornih avtomobilistov kolesarjev iz Koroške je posetilo na Veliko noč Italijo. V Trstu so jih svečano sprejeli. — V Celovcu so našli na železniškem tiru razmesarjeno truplo 36 letnega delavca Jožefa Kopeinig-a. — Ljubeljska cesta je spet otvorjena za promet. — Gospodarsko poslopje posestnika Franca Mačka v Borovjah pri Libučah bi bil kmalu upepelil ogenj, pa so ga domači še v zadnjem hipu ugasili. — V Dobrovi pri Vogrčah je začel goreti gozd, pa so požar Vogrjani takoj lokalizirali. — Tudi nad Kostanjami se je vnel nek gozd. Kostanjski gasilci so preprečili, da se ni širil naprej. — V Beljaku so potegnili iz Drave truplo železničarja Wassertheuerja. — Gospodarsko poslopje pri posestniku pd. Simu v Vetrinju je pogorelo in je škode do 5000 mark. — 3 letni sinko Ane Svanjakove v Medgorjah se je polil z vrelo vodo in odnesel strašne poškodbe. — V Žitari vesi je umrl Tomaž Topar. — 16 hektarjev tako zvanega loškega gozdu nad Otmanjami je postalo žrtev rdečega plamena.

Izpred Obirja (Zell-Sele). Lepo vigredno vreme posebno ob velikonočnih praznikih je privabilo veliko izletnikov v naš gorski raj. Zdi se, da bo letna sezona prav ugodna. — Veliki zvon naše cerkve je po dolgem molku na veliko soboto zopet veselo zapel. Cele tri mesece je molčal, zdaj pa je celovški kovač Moschner kembelj le nanovo zvaril. Boroveljski kovači, katerim smo popravo kemblja najprej poverili, so nam odrekli.

Naša prosveta

Slovenska ženska prosveta v Jugoslaviji.

Kmečki stan je v agrarni državi, kakor je Jugoslavija, pač najvažnejši stan. Zato ga vpoštevajo vedno bolj tako Srbi, tako Hrvati, tako Slovenci Značilnosti kmečkega stanu pa so v vseh treh narodih tako različne, da prihajajo drug k drugem v obiske, da se prepričajo, kaj tu in kaj tam vodi kmeta k blagostanju. Povečini vsako leto izmenjajo obiske kmetje iz najrazličnejših krajev, da prouče, kaj je tu ali tam primernega, da se prenese tudi v drug kraj. Najbližji nam je seveda slovenski kmet; vendar so razlike med ureditvijo in načinom dela in poslovanja tako velika že v naših slovenskih krajih, da o enotnem postopanju ni govora. To prinese seveda v prvi vrsti s seboj razlika zemlje, razlika podnebja, pa tudi razlika v večji ali manjši dostopnosti za nove načine dela, bolje povedano večja ali manjša konservativnost.

Če hoče kmetski stan biti in ostati res najvažnejši stan, mora biti dostopen vsem vplivom, ki vodijo k blagostanju; zato je povečini kmet že davno opustil svojo konservativnost, s katero se je oklepal starih navad v svojem življenju in delu. Prvi dokaz za to je že, da se je z vsem veseljem oprijel splošne, poklicne in stanovske izobrazbe, kjerkoli mu je dostopna.

Posebno vesel pojav pa je to, da v tem prizadevanju drži kmečka žena z možen enak korak. Spoznala je, da ne zadošča samo temeljna izobrazba, ki ji jo nudi domača ljudska šola, ampak ve, da mora to izobrazbo še nadaljevati, kjerkoli se ji ponudi prilika. Te prilike pa ima dovolj. Že višji razredi ljudske šole tvorijo nekak začetek gospodinjske izobrazbe, ali pa vsaj zbude zanimanje za to izobrazbo. Na ljudskih šolah imajo dekleta takoj po dovršeni šolski obveznosti povečini priliko, da se vpišejo v gospodinjsko nadaljevalno šolo, kakor se fantje lahko v kmetsko nadaljevalno šolo. To je nekako bivša ponavljalna šola, le s to razliko, da se obrača v določeno smer: pri fantih v gospodarstvo, pri dekletih v gospodinjstvo. Učiteljice se za ta pouk pripravljajo v počitniških tečajih, ki jih zanje prireja kraljevska banska uprava v Ljubljani na kmetskih gospodinjskih šolah: v Marijanišču v Ljubljani, ali Mariboru pri šolskih sestrah, ali tudi na Višji gospodinjski šoli dr. Kreka v Ljubljani, ali na kmetski gospodinjski šoli v Mali Loki na Dolenjskem, ali v Svečini na Štajerskem. Tovrstnih učiteljic je že lepo število, da se gospodinjski nadaljevalni pouk že kar uspešno vrši. Seveda so zato poznojesenski in zimski meseci, tja do pomladi najboljši. Po tem pa se prične polsko delo in je treba doma pridno delati.

Mnogo je deklet iz kmečkih družin, ki hočejo gospodinjski pouk še nadaljevati. To se zgodi v prej naštetih gospodinjskih šolah, ki so leto za letom polno zasedene. Seveda pa je še mnogo več takih deklet, ki bi tudi rade nadaljevale z učenjem v gospodinjskih šolah, a nimajo gmotnih sredstev za to. Tem pomagajo gospodinjski tečaji, ki trajajo po tri mesece v enem kraju in nudijo dekletom najpotrebnejšega znanja za bodočo gospodinjo in mater. Največ takih tečajev priredi vsako leto kmetijski oddelek banske uprave, ki ima na razpolago tudi potreben inventar, ki se po končanem tečaju v enem kraju, prepelje v drugi kraj. Tudi nekatera ženska društva prirejajo tovrstne tečaje; od teh je najagilnejša Slovenska krščanska ženska zveza, ki skrbi v prvi vrsti za gospodinjski pouk po včlanjenih društvih ali ženskih odsekih prosvetnih društev. Potrebne prostore odstopijo navadno društva v svojih domovih, večkrat tudi župnišča, ali privatniki. Tak tečaj je navadno velik dogodek za celo župnijo in je priglašenk skoro povsod za dva zaporedna tečaja. Tudi ti tečaji se vrše v jesenski in zimski seziji in končajo z razstavo, na kateri tečajnice pokažejo vse svoje izdelke. Poleg kuhanja in praktičnega dela iz gospodinjstva namreč tudi prav pridno popravljajo staro in izdelujejo novo perilo in obleko in izvrše še marsikatero ročno delo, ki spada v gospodinjstvo kot tako.

(Konec prihodnjič.)

Lepih narodnih pesmi.

Piše Tomaž.

Narodna pesem je lepa, a ne vsaka. Narodno je lahko marsikaj, a zato ker je narodno, še ni vse lepo in prav. Saj se celo govori o narodnem grehu. Pri nas Slovencih pravijo, da je narodni greh pijančevanje. To pa je vsakomur jasno, da pijančevanje s tem ni nič lepše, če je „narodno". Narodno blago je marsikaj: pesmi, pregovori, šale, podobe. A samo zaradi tega, ker so „narodne", še niso lepe. Treba je, da so same na sebi lepe in dobre. Pesem torej ni lepa zato, ker je „narodna", temveč je lepa zato, ker ima v sebi tisto, kar napravi lepo tudi tako pesem, ki ni narodna Kaj je tista lepota, se lažje pokaže na pesmi sami in občuti, kakor pa z besedami pove. To se še učenim možem ne posreči prav.

Nekaj verzov in rim še ne napravi pesmi. In če so taki verzi vrh vsega še takšni, kakršnih pošten in dostojen človek ne bi hotel peti, potem imenuj to drugače, le ne lepo pesem. Zato pravimo: Narodna pesem je lepa, a ne vsaka. Pojmo le lepe narodne pesmi!

Slovenski časnik in slovenska knjiga naj sta ti prijatelja tudi v času podvojene gospodarske skrbi. Po napornem dnevu in skrbi polnem tednu sta slovenski časnik in knjiga pravo razvedrilo in dobra hrana za duha in srce. Prav, da se v vigreli zarijemo v zemljo in jo obdelujemo v potu svojega obraza. Naš pogled pa bodi tudi ob delu odprt, da vidimo navzgor in naprej. Potem nam bo dobro čtivo tudi v letnem času dobrota in potreba.

Sestanek celovškega okrožja. V nedeljo 23. 4. se ob 2. uri pop. v dvorani „Edinosti" v Škofičah snidejo po trije odborniki društev celovškega okrožja k razgovoru o važnih prosvetnih zadevah. Udeležba je obvezna. — Osrednji odbor.

Domišljija, ki zdravi. So bolezni, ki jih zdravi domišljija. Tako pripovedujejo o ladijskem potniku, katerega je napadla morska bolezen. Zaželel si je 19 banan, katere je pojedel in na začudenje prisotnih zdravnikov nenadno ozdravel. Drug bolnik je zaprosil za neko posebne vino in ko ga je popil, je bil zdrav. Manj razumljiv je slučaj, da je umirajoč jetični bolnik želel žganja, si po slastnih požirkih takoj opomogel in po par dneh zdrav zapustil posteljo. — Sodijo, da dela človekova volja, združena z domišljijo, prave čudeže.

Naše gospodarstvo

Pred pašo.

Ko bi živina znala govoriti, nedvomno bi izrazila svoje zadovoljstvo nad tem, da bo kmalu spet deležna paše in svežega zraka. Naj gre za konje, govedo ali svinje, nobena uspešna reja brez paše ni mogoča. Prevažno je gibanje živine v zdravem, svežem zraku in prepotrebna je sprememba krme na lahko prebavljivo, tečno zelenino. Živina, zaprta v hlevih, izgubi odpornost proti boleznim, postane lena in končno tudi ob dobri hlevski krmi mršava in bolna. Posebno važna je paša za breje živali, ker so sicer porodi težki in nevarni. O važnosti paše za mlado, razvijajočo se živino nam pa sploh ni treba govoriti.

Dobro storimo, če živino na pašo pripravimo. Predno preidemo docela na zeleno krmo, dajmo živini sočnih krmil. Pri kravah moramo vedeti, da so se nahajale običajno v razmerno visoki toploti v svojih hlevskih stajah. Zato odpirajmo v aprilu okna in vrata, da se navadijo hladnejši temperaturi V prepihu živina seve ne sme stati nikdar. Nadalje moramo vedeti, da je prva zelena krma pretežno beljakovinasta, zato pokladamo v jasli slame in sena kot dodatek.

Še na travnike in pašnike poglejmo! Popravimo plotove, oglejmo si priprave za napajanje živine in še pašo samo. Za vodne staje in druge priprave napajanja velja, da so dostikrat viri raznih živinskih bolezni. Razne strupene rastline, črviči in bacili ter še nesnaga napravljajo vodo škodljivo zdravju. Najmanj dve trerjini bolezni s paše izhaja iz nezdravih, zanemarjenih napajališč.

Končno opozorimo še na ekonomijo paše. Najprej glejmo na molznice, ki zaslužijo najboljšo pašo. Njim sledijo ostale krave z junicami, končno mlada živina. Kdor pase živino na vrvi, naj je štedljiv pri dolžinah, da mu zelenja ne zmanjka. Če pa je paše dovolj oz. preveč, je boljša prva košnja, kakor pozna paša.

Prebivalstvo Koroške se je v zadnjih stoletjih najmanj potrojilo. Tudi to je vzrok, zakaj vedno bolj primanjkuje zemlje. Nekoč so lahko puščali tretjino zemljišča neobdelano, da se je zemlja lahko odpočila. Danes pa so tri letine v dveh letih že komaj zadostne. Nadalje je treba pomisliti, da mesta in trgi hitro rastejo in se množijo rokodelske in druge obrti, kmetske vasi pa ginejo in je kmetov vedno manj. Zato je kmetsko delo kljub tehničnemu napredku in intenzivnejšemu naporu težje kot nekdaj.

Krompirja je na trgu dovolj in do nove letine ni treba z njim štediti. Iz starega rajha je prišlo dokaj krompirja za sajenje in krmljenje, večje število vagonov je še na poti in še več sto vagonov naročenih. Krompirja je v starem rajhu dovolj tudi za največje potrebe.

S stroji se v kmetijstvu najbolj malomarno ravna, to je stara resnica. Spravljamo jih ali pred skednjem in kvečjemu pod odprto uto, le neredno jih osnažimo in mažemo, neredni smo pri malih reparaturah. Tako se nam predčasno obrabijo in nas nabava novih stane mnogo denarja. Nekoliko več vestnosti bomo morali strojem posvetiti. Shranjujmo jih v zaprtih prostorih, uporabljajmo pri snaženju vodo, petrolej in snažilno volno ali vsaj kako cunjo, ne štedimo s strojnim oljem in mažo. Kadar pogrešimo kak vijak, ga takoj nadomestimo z drugim. Železne dele, ki jih ne ščiti barva, prevlecimo z oljem ali mastjo, prej pa jih osnažimo rje.

Novodobno kmetijstvo bo imelo veliko značilnost, to bo dokazala predstoječa velika kmetijska razstava v Lipskem. Dočim je bil nekoč kmet poklican za vsako delo in je moral vedeti o vsaki gospodarski panogi nekaj, skušajo sedaj uvajati delitev dela tudi v kmetijstvu. Posebne strokovne šole vzgajajo molzce, ovčarje, svinjarje, kokošjerejce, čebelarje, žganjarje (ki žgejo n. pr. sadje), vrtnarje, ribiče, gozdarje itd. Te šole hočejo predvsem poudariti, da je treba za vse panoge kmetijskega gospodarstva celega moža in dobrega strokovnjaka in je polovičarsko delo samo potrata časa in denarja. Šole še povedo, koliko je treba znanja za solidnega in vsestranskega kmetagospodarja.

Pašniki so za gnojenje prav hvaležni. A vsak pašnik terja svoj posebni način gnojenja. Navadne trave rabijo dušičnastega gnojila, medtem ko razne deteljne sorte dušik zbirajo. Zato svetujejo za navadne travnate pašnike dušičnasta gnojila, za deteljne vrste pa fosforna in kalijeva. Sama gnojnica pospešuje rast plevelnih rastlin.

Čebele že izletavajo in si same iščejo hrane in medu. Čebelarju pa se množita delo in skrb. So sicer „čebelarji", katerim je trud s sončnimi muhami bolj deveta briga in jo prepuščajo ljubemu Bogu. Le-ti izhajajo iz dobe, ko je imela vsaka kmetija svojo sladkorno tovarno in sta bila strd ter vosek najvažnejša domača medicina. Tudi danes sta med in vosek zaželjeno in razmerno dobro plačano blago na trgu. Naša država uvaža letno do 60.000 meterskih stotov strdi, kar je prav lep denar. Na čebelarstvo gledamo še z drugega vidika: Kmetijstvo bi brez čebelic niti ne moglo uspevati, ker je prašenje sadja in drugih kulturnih rastlin uprav njihova največja zasluga.

Kuhinjski kotiček v zelenjadnem vrtu bi moral biti gospodinjin ljubljenec. Nahajati se mora v odvetrovni legi in biti lahko dosegliv. Z apnom pognojimo kreši, kumni, majoranu, timijanu, druga kuhinjska zelenjad ljubi bolj hlevski gnoj. Timijan in čebula morata vsako tretje leto menjavati prostor. Nekje mora biti še prostora za čajna zelišča kakor baldrijan, kamelice i. dr.

Česen in čebula sta menda najučinkovitejše domače zdravilo. Česen vpliva na prebavila, preprečuje razvoj bakterij, pospešuje prebavo, krvotok, zmanjšuje krvni pritisk. Svetujejo ga zato pri obolenju prebavil, proti driski, pri zavijanju, proti poapnenju žil, proti bronhialnemu katarju, proti naduhi itd. Jemati je treba po 1 do 2 čebulčka na dan s kruhom. Slično kot česen deluje čebula. Kuhana z medom zdravi se hripavost, kašelj in vnetja v vratu. Zmečkana in nekoliko opražena zdravi čire, otekle in otrple žleze, revmo opekline i. dr.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Vseh ljudi je na svetu po podatkih ženevskega statističnega urada 2140 milijonov. Nad polovica jih živi v Aziji, Evropa ima okroglo 500 milijonov. Največje mesto je Newyork, ki šteje domala 9 milijonov meščanov. Sledijo mu v primerni razdalji London, Tokio, Pariz, Berlin, Moskva, Chikago in Šanghaj. Trenutno je na svetu 38 milijonskih mest s skoro 90 milijonov ljudi.

Križ je z zemljevidi. — Tiskarne, ki izdajajo zemljevide, se v zadnjem času močno hudujejo. Razvoju dogodkov kljub vsej tehniki namreč niso več kos. Komaj je kak večji zemljevid dodobra izdelan in dotiskan, že je treba tu ali tam spremeniti državne meje in zabrisati to ali ono državno označko. Vseh meja je v Evropi 48, od teh pa je samo ena izpred leta 1809, samo 11 izpred 1905. 28 teh meja je nastalo po svetovni vojni, šest se jih je spremenilo samo v minulem in tekočem letu. Najstarejša meja teče med Špansko in Portugalsko, ki je stara že domala 300 let, najmlajša pa je meja sedaj v personalni uniji z Italijo povezane Albanije in njenih sosed. — Največ meja ima Nemčija, namreč 13 in sicer meji na: Francijo, Belgijo, Nizozemsko, Dansko, Litvo, Poljsko, Slovaško, Madžarsko, Jugoslavijo, Italijo, Švico, Luksemburg in kneževino Lichtenstein. Samo po eno mejo imajo Anglija, Portugalska in Irska. — Gibljivih političnih meja so menda najbolj veseli dijaki, katerim ni treba kupovati dragih atlantov, in ne najzadnje se njihove gibljivosti veselijo časnikarji, ki lahko polnijo stolpce svojih listov s pravimi senzacijami.

Na južni tečaj je pred tedni dospela nemška raziskovalna skupina, ki jo je vodil kapitan Ritzer. S seboj je imela dvoje letal, s katerima je raziskala celih 12.000 km pokrajine ob tečaju. Ugotovila je, da se le-tam nahajajo gorski velikani z višino do 4000 m. Raziskavala je tudi živalski in rastlinski svet. S seboj je prinesla domov pet cesarskih pingvinov in razne druge ptiče, ki so bili doslej manj znani. Uspehi nemške ekspedicije imajo veliko znanstveno vrednost.

Z avtom v nadstropja. Angleški gradbeniki postavljajo hiše, ki nimajo nobenih stopnic. Vendar imajo te hiše po pet in deset nadstropij. Namesto stopnic so zgrajena nekaka velika dvigala, po katerih se bodo stanovalci z avtom lahko pripnljali do najvišjega nadstropja. Kmalu v Londonu ne bo več videti avtomobilov, ki bodo stali na cesti. Vsak bo lahko svoj voz puščal tik pred svojim stanovanjem.

Obutev pred stoletji. Stari Slovani in Germani so nosili lesene in usnjate čevlje in čevlje, spletene iz ličja. Pred njimi pa so nosili pravcate čevlje že stari Kitajci. Dognano je, da so Kitajci uporabljali že 3000 let pred Kristusom obutev iz pisanega sukna, svile in žameta. Nekdanje Egipčanke so si sandale krasile z biseri in dragulje že za časa faraonov. Posebnost orientalske obutvi so bili zakrivljeni sprednji konci. V srednjem veku so nosili ponekod čevlje, katerih sprednji konec je bil včasih dolg pol metra. V 16. stoletju so obuvali čevlje, ki niso imeli sprednjega dela. Gole prste na nogah so krasili s prstani. Španci in Italijani so nosili obutev z visokimi petami, ki so dosegale celo ped višine. Naši čevlji so stari komaj dobrih sto let.

Še to je dobro vedeti. Vsaka jed potrebuje določen čas za prebavo. Čaj, kava in pivo zapustijo želodec v 1 uri, mehko kuhana jajca, mesna juha in huhano mleko rabijo poldrugo uro, surova jajca, krompir v oblicah, bel kruh, marelice dve in tričetrt, riž, špinača in govedina 3 in pol, pečenke in kumare 4, orehi, svež kruh 4 in pol, grahova kaša in zeleni fižol 5, svinjina 5 in četrt ure.

Biserno ogrlico cesarice Elizabete iščejo. Cesarica ga je na svojem letovanju na gradu Achileon pred odhodom v Ženevo, kjer je postala žrtev anarhista Lucchenija, spustila v morje. Slano morje namreč ohranja biserom svetlobo in naravno barvo. Nihče izven cesarice ne ve, kje v morju se dragoceni nakit nahaja in sedaj se je na otoku Krfu ustanovila družba, ki bo dala preiskati vso morsko obrežje. Ogrlica je bajne vrednosti.

Par za smeh

Iz izkušnje. — Franček sedi v šoli. „Povej, Franček, kje imaš srce!" — Franček molči. Učitelj mu hoče pomagati in kaže na njegova prsa ter meni: „Ali ne čutiš nobenih udarcev?" — Na to Franček skoroda užiljeno: „Ah udarce čutim že vse drugod!"

Sin. — Pepe je zakonski mož. S svojimi drugi se rad pogovarja o prihajajočem prvem potomcu. Prvi tabor že tedne prej veselo nazdravlja malemu Marku, drugi ga smelo krščuje na ime Joško. Na dan resničnega krsta ga sprejme družba z veselim krikom in pričakuje odrešilno beseda. Pepe pa tiho zašepeče: „Je pa koj Pepca!"

Možje se spreminjajo. — Urša: „Preden me je vzel, mi je zatrjeval, da sem kraljica njegova srca." — Neža: „In kaj pravi sedaj?" — Urša: „Zdaj pa je postal republikanec in komunist."

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. – **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 4. četrtletju 1938: nad 2200.

90/II.

Vabilo

na

28. občni zbor

Hranilnice in posojilnica v Štebnu pri Beljaku, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v **nedeljo, dne 30. aprila 1939 ob 9. uri dopoldne v posojilniškem prostoru v Štebnu.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnemu zboru.
2. Revizijsko poročilo.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1938 in začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
4. Poročilo načelstva in nadzorstva.
5. Sprememba pravil: § 6., določitev deleža v RM.
6. Sklepanje o doplačilih deležev iz rezervnega zaklada.
7. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bo navzočih predpisano število zadružnikov, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor brez ozira na število navzočih članov.

K obilni udeležbi vabi vse zadružnike 12.

Načelstvo.

Vabilo

na

50. redni letni občni zbor

Hranilnega in posojilnega društva v Celovcu (Spar- und Vorschußverein in Klagenfurt), registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ki se vrši v **četrtek, dne 4. majnika 1939 ob 9. uri dopoldne v poslovnih prostorih v Pavličevi ulici št. 7 v Celovcu.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka in bilance za leto 1938.
4. Sprememba pravil: § 6 določitev deleža v RM.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Volitev načelstva.
8. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor po določilih zadružnih p pravil.

11. **Načelstvo.**

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Jurju na Zili, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v **nedeljo, dne 30. aprila 1939 ob 2. uri popoldne v Št. Jurju št. 2.**

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in računskega pregledovalca.
3. Pregled in odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1938.
4. Sprememba § 6 pravil.
5. Sklepanje o odpisu rezervnega fonda za doplačilo deležev v RM.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor po določbah § 35 zadružnih pravil.

10. **Načelstvo.**

Za srednje veliko posestvo, 15 minut od kolodvora, iščem verno slovensko gospodinjo v starosti 30—50 let. Več pove Urban Heber, p. d. Šuštarč, Dole, p. Föderlach. 9.